(טז) וּמַכְּירִים בְּאוֹתוֹ חֹלִי * שֶׁמַּמְתִּין וְאֵין צָרִיךְ חִלּוּל, אָסוּר לְחַלֵּל עָלָיו אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מַכָּה שֶׁל חָלָל: ה חֲמַכָּה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל חָלָל נִשְׁאָלִין בְּבָקְרֵי וּבַחוֹלָה, וְאֵין מְחַלְּלִין עָלָיו שַׁבָּת עַד שֶׁיֹּאמַר אֶחָד מֵהֶם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחִלּוּל, אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה אֵצֶל אֶחָד מֵהֶם (יז) סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרי״ח (ס״ק)): ו טמַכָּה שֶׁעַל גַּב הַיָּד וְגַב הָרֶגֶל, וְכֵן מִי שֶׁבָּלַע עֲלוּקָה, יוְכֵן מִי שֶׁנִּשְׁכוֹ כֶּלֶב שׁוֹטֶה, כאוֹ אֶחָד מִזּוֹחֲלֵי עָפָר הַמְּמִיתִים, אֲפִלּוּ סָפֵק אִם מֵמִית אִם לָאו, הֲרֵי הֵם כְּמַכָּה שֶׁל חָלָל: ז למְחַלְּלִין שַׁבָּת (יח) עַל כָּל מַכָּה שֶׁנַּעֲשֵׂית * מֵחֲמַת מברָזֶל, וְעַל שְׁחִין הַבָּא נִבְּפִי הַטַּבַּעַת, וְעַל ססְמָטָא וְהוּא הַנִּקְרָא פלונקר״ו בְּלַעַ״ז, עוְעַל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קַדָּחַת הַמְּצוּי לוֹ עַל רַגְלָיו (יט) חַם בְּיוֹתֵר, אוֹ (כ) עִם (ג) סְמוּר: ח פמִי שֶׁאָחֲזוֹ דָּם, (כא) מַקִּיזִין אוֹתוֹ אֲפִלּוּ הוֹלֵךְ עַל רַגְלָיו

ז״כן כתב הרב רבי שם טוב (הר״ד בב״י ד״ה כתוב בארחות חיים).

ח שם. ט שבת (קנ״ט) [ק״ט] (ע״א) ועבודה זרה כ״ח (ע״א). י יומא פ״ד (ע״א). כ שבת (פרק כ״א) [ק״א] (ע״ב). ל עבודה זרה כ״ח (ע״א). מ כפרוש רש״י (ד״ה פרעתא) ורז״ן (שבת ם. ד״ה מעלין). נ כפרושם שם. ס שם הר״ן. ע פחים כ״ה (ע״ב). פ ספר ארחות חיים (סי׳ שמב).

## בַּאֵר הֵיטֵב

סק״ד). וְכָתַב עוֹד הַשַּׁ״ז וּמִשֶּׁעַם זֶה כָּתְבוּ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קצ״ח (ס״ק כא) דְּאִשָּׁה שֶׁאֵרַע טְבִילָתָהּ בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְשָׁכְחָה לְטֹל צִפָּרְנֶיהָ בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב, שֶׁלֹּא תֹאמַר לְעִכּוּ״ם שֶׁתִּטֹּל צִפָּרְנֶיהָ בְּיוֹם טוֹב, מִשּׁוּם שֶׁהִיא פּוֹשֶׁטֶת יָדֶיהָ בְּמִתְכַּוֵּן לָזֶה, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם (ס״ק כב) בְּשֵׁם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף, וְהִמְנַּן אַבְרָהָם בְּסִימָן ש״מ (רי״ש הסי׳) כָּתַב, צָרִיךְ עִיּוּן אִם לְהַתִּיר בְּנָקוּר, וְלָכֵן מַתִּר לוֹמַר לְעַכּוּ״ם לְחָתְכָם, עַיֵּן שָׁם:

ז (ג) **סְמוּר.** מִלְּשׁוֹן ׳תְּסַמֵּר בְּשָׂרִי׳ (איוב ד טו). וְנִרְאֶה שֶׁהוּא מַה שֶּׁאוֹמְרִים

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(טז) **וּמַכְּירִים בְּאוֹתוֹ חֹלִי שֶׁמַּמְתִּין.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁמַּכִּירִים בְּבָרוּר שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַחֹלִי יוֹתֵר עַל יְדֵי שֶׁנַּמְתִּין עַד הַלַּיְלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת: **ה (יז) סַכָּנַת נְפָשׁוֹת.** צָרִיךְ לוֹמַר (יט) סֵפֶק סַכָּנַת נְפָשׁוֹת, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דַּאֲפִלּוּ אוֹמְרִים רַק שֶׁמָּא יִכְבֵּד עָלָיו הַחֹלִי וְיִסְתַּכֵּן נַמִּי שָׁרֵי, וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם הָרַמְ״א וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרי״ח, דְּכֵן מִבְּאָר שָׁם לְעִנְיָן אֲכִילַת יוֹם הַכִּפּוּרִים וְהוּא הַדִּין כָּאן: **ז (יח) עַל כָּל מַכָּה.** אֲפִלּוּ אֵינָהּ בַּחֲלַל הַגּוּף, וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא עַל גַּב הַיָּד וְהָרֶגֶל: **(יט) חַם בְּיוֹתֵר.** הוּא הַנִּקְרָא בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז טִיפּוּ״ס וְכַדּוֹמֶה: **(כ) עִם סְמוּר.** מִלְּשׁוֹן ׳תְּסַמֵּר שַׂעֲרַת בְּשָׂרִי׳ (איוב ד טו) וְהוּא הַנִּקְרָא שוידערי״ן בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז, שֶׁבָּא הַקְּרִירוּת וְהַחֲמִימוּת בְּפַעַם אַחַת, לְאַפּוּקֵי קַדַּחַת הַמָּצוּי שֶׁבָּא מִתְּחִלָּה הַקְּרִירוּת וְאַחַר כָּךְ הַחֲמִימוּת, אֵין זֶה בִּכְלַל חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה [אַחֲרוֹנִים], וּמִכָּל מָקוֹם עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי מַתִּר לְחַלֵּל עָלָיו שַׁבָּת: **ח (כא) מַקִּיזִין אוֹתוֹ.** אֲפִלּוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל דְּסַכָּנָתָא הוּא, וְאִם אֶחָזוֹ דָּם בְּמַקָּצַת וּמִנְכָּר

## בְּאוּר הַלָּכָה

יוֹדְעִין מַה לַּעֲשׂוֹת, לְהָכִי אָמַר שֶׁיַּעֲשׂוּ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂין בְּחֹל לְהַעֲבִיר הַסַּכָּנָה לְפִי הַבְּנָתָם, אֲבָל אֵין הָכִי נַמִּי דְּגַם לְפִי הַבְּנָתָם אֵינָם רַשָּׁאִין לַעֲשׂוֹת לוֹ דְּבָרִים שֶׁאֲפִלּוּ בְּחֹל יוֹדְעִין הֵם בְּעַצְמָם שֶׁאֵינָהּ לְהַעֲבִיר הַסַּכָּנָה, וּמַה שֶּׁכָּתַב מִמַּאֲכָלִים וּרְפוּאוֹת הֵיינוּ מַאֲכָלִים הַקַּלִּים שֶׁרְגִילִים לָתֵת לְחוֹלֶה שֶׁלֹּא יִתְחַלֵּשׁ, שֶׁגַּם מְנִיעַת דָּבָר זֶה יִהְיֶה לִפְעָמִים סִבָּה לְחִזּוּק חָלְיוֹ וְיוּכַל לְבוֹא לִידֵי סַכָּנָה. וְאָבִיא רְאָיָה לִדְבָרֵינוּ מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ן בְּעִנְיַן בְּתוּלַת הָאָדָם (שם), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, לֹא נִצְרְכָה אֶלָּא בְּסוּמָא, מֵהוֹ דְּתֵימָא כֵּיוָן דְּלֹא חֲזָא אִסּוּר, קָא מַשְׁמַע לָן יַתּוּבֵי דַּעְתֵּיהּ דְּחוֹלֶה בְּעָלְמָא מֵחֲלִינָן שַׁבָּתָא בְּמֵילְתָא דְּמִסְתַּכְּנָא בָּהּ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. הֲרֵי מוּכָח דְּיַתּוּבֵי דַּעְתָּא דְּחַיָּה אֵינָהּ כִּי אִם מִשּׁוּם דְּקִים לְהוּ לַחֲכָמִים דְּמִסְתַּכְּנָא בָּהּ. וְכֵן מַשְׁמַע עוֹד בְּמַאֲירִי פֶּרֶק שְׁמוֹנָה שְׁרָצִים (קט. ד״ה במסכת) וּבְרַ״ן (מ. ד״ה תנן) שֶׁכָּתְבוּ וְאֵין אוֹמְרִים שֶׁלֹּא נִחַמֵּם עַד שֶׁיֹּאמְרוּ הָרוֹפְאִים בְּוַדַּאי שֶׁאִם נְחַמֵּם לוֹ יִתְרַפֵּא, אֲבָל אִם הָיָה סָפֵק לָהֶם אִם יִתְרַפֵּא לֹא נְחַמֵּם לוֹ קָא מַשְׁמַע לָן, עַיֵּן שָׁם, הֲרֵי דְּלֹא מַצְטָה הַבְּרִיאָתָא כִּי אִם סָפֵק רְפוּאָה אֲבָל הֵיכָא דְּאֵין סָפֵק כְּלָל שֶׁיִּתְרַפֵּא הַחוֹלֶה עַל יְדֵי זֶה רַק שֶׁטּוֹב וְיָפֶה הוּא לוֹ בְּוַדַּאי אֵין מְחַלְּלִין, וְכֵן מַשְׁמַע לְכָאוֹרָה פַּשְׁטוּת הַסּוּגְיָא בְּפֶרֶק (אין) מְפַנִּין דְּקָאָמַר שָׁם (קכט.) עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחָיָה סָבוּר מִנָּהּ לְחָיָה אֵין לְחוֹלֶה לֹא, אַף עַל גַּב דִּבְרֵי הַכֹּל הוּא, לַחוֹלֶה אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ מְסַכָּן לָזֶה, עַד דְּאַפֵּיק הַגְּמָרָא דְּגַם לְחוֹלֶה יֵשׁ חֲשָׁשׁ סַכָּנָה, עַיֵּן שָׁם, וּבְפֶרֶק לְפִי דַּעַת הָרַמְבַּ״ם אֵין מְחַלְּלִין לְחוֹלֶה, וְרַק דְּוַקָא לְחָיָה שֶׁהַמְּגִיד מִשְׁנֶה (שם) כָּתַב דְּמִשְׁמַע דִּלְחוֹלֶה שַׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה אֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ נִחוּץ לְפִקּוּחַ נֶפֶשׁ נַמִּי מְחַלְּלִין, וְאוֹקְמַהּ לְסוּגְיָא דְּמֵירֵי בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה. אָמְנָם שִׁיטָה זוֹ קָשָׁה דְּאִם כֵּן לְרַב הַפּוֹסְקִים דְּמִסְקְנַת הַגְּמָרָא דְּגַם לְחוֹלֶה עוֹשִׂין לוֹ מְדוּרָה, אִם כֵּן יִתְחַדֵּשׁ לָנוּ דְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה עוֹשִׂין לוֹ מְדוּרָה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, וְזֶה לֹא נִשְׁמַע מִשּׁוּם פּוֹסֵק. וְכֵן כָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי הָרַמְבַּ״ם הַמּוּבָאִים בַּפֶּתַח [שָׁמָן] (מַעֲשֶׂה) רוֹקֵחַ שֶׁדַּעַת הָרַמְבַּ״ם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחוֹלֶה אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ סַכָּנָה, וְהוּא מִפֹּשֶׁט הַכָּתוּב (בית מנוחה, שערי מלאכות האסורות שער ג אות טז), עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מְבֹאָר בְּשֻׁלְחַן הַגְּבוֹרִים פֶּרֶק וְנִפְנֵין (נב. אות א), עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה מִלְּבַד דַּעַת הַמְּגִיד מִשְׁנֶה מָצָאתִי עוֹד אֲיָזֶה פּוֹסְקִים דְּמִשְׁמַע דִּסְבִירָא לְהוּ כְּדִבְרֵיהֶן, וְזֶה לְשׁוֹן הַפַּשְׁבַּ״ץ חֵלֶק רִאשׁוֹן סִימָן נ״ד וַאֲפִלּוּ הֲדַלָקָה וְהַבְעָרָה שֶׁהוּא מְלָאכָה גְּמוּרָה עוֹשִׂין אוֹתָהּ בְּשְׁבִיל חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עִקַּר רְפוּאָתוֹ בְּהַדְלָקַת הַנֵּר אֶלָּא שֶׁצְּרִיכִין אָנוּ לְצָרְכֵי רְפוּאָתוֹ, וְהֵכִי תַּנְיָא בְּפֶרֶק מְפַנִּין אִם הָיְתָה צְרִיכָה לָנֵר וְכוּ׳, מִכָּאן נִרְאֶה שֶׁאֲפִלּוּ מִשּׁוּם יְשׁוּב דַּעְתּוֹ שֶׁל חוֹלֶה אֲפִלּוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לִרְפוּאָתוֹ אֶלָּא יְשׁוּב דַּעְתּוֹ בִּלְבַד, וְהוּא הַדִּין שְׁאָר מְלָאכוֹת שֶׁהַחוֹלֶה מִתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ בָּהֶם שֶׁעוֹשִׂין אוֹתָן בְּשַׁבָּת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמִשְׁמַע לְכָאוֹרָה דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּהַמְּגִיד, וְכֵן מָצָאתִי עוֹד לְמַאירִי שֶׁלְּהֵי יוֹמָא (פד:) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל [כֵּיוָן לְהַשְׁקוֹתוֹ בֵּין לִרְפוּאָתוֹ] (מַחְמִין חַמִּין) שֶׁכָּתַב אַף עַל פִּי שֶׁרְחִיצָה זוֹ שֶׁל חִזּוּק אֵיבָרָיו אֵין בָּהּ צַרְךְ לְהַזְהִירוּת, וְהָוָה לָן לְמֵימַר שֶׁנִּמְחִין לָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַלֵּל שַׁבָּת, שֶׁמִּכָּל מָקוֹם מִמְּהֶרֶת הִיא בְּחִזּוּק אֵיבָרָיו וְאֵין מַשְׁהִין לָהּ שׁוּם דָּבָר תּוֹעֶלֶת לִגְמֹר רְפוּאַת הַחוֹלֶה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. גַּם מִזֶּה מַשְׁמַע לְכָאוֹרָה דְּסִבְירָא לֵיהּ כְּהַמְּגִיד מִשְׁנֶה, אֵיבְרָא דְּצָרִיךְ עִיּוּן בְּדַעְתּוֹ דַּהֲרֵי לְעֵיל הֲבֵאנוּ אוֹתוֹ בְּשִׁיטַת הָאוֹסְרִין וְכִדְמוּכָח בְּהָרֵיא בְּדִבְרֵיהֶן בְּפֶרֶק (אין) מְפַנִּין, וְאֶפְשָׁר דְּחִזּוּק אֵיבָרָיו נַמִּי פְּעָמִים שְׁמוֹצִיא אוֹתוֹ מְחֻזָּקֶת סַכָּנָה. וְהִנֵּה מָצָאתִי בְּאוֹר זָרוּעַ בְּהִלְכוֹת יוֹלֶדֶת (ח״ב סי׳ קח) פִּלְוּגְתָּא בְּעִנְיַן זֶה, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, רַבֵּנוּ גֵּרְשׁוֹם הִתִּיר לְיוֹלֶדֶת שֶׁיְּלָדָה שִׁבְעָה יָמִים לִפְנֵי הַפֶּסַח לְהָחֵם לָהּ חַמִּין בְּלֵיל פֶּסַח. וְהָרַב רַבִּי אֶלְיֶעְזֶר אוֹסֵר, וְאָמַר דִּסְבָרַת הַלָּכָה זוֹ אֵינָהּ בִּרְחִיצָה כִּי לֹא הַתֵּר לְחַלֵּל שַׁבָּת אֶלָּא בִּדְבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, עַיֵּן שָׁם שֶׁהָאֲרִיךְ, וְלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע מִזֶּה דִּסְבָרַת הָרַב רַבֵּנוּ גֵּרְשׁוֹם כְּדַעַת הַמְּגִיד, אַף אִין רְאָיָה דְּאִפְשָׁר דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּגַם בִּרְחִיצָה אֵיכָא נַמִּי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ [וְכֵן הוּא דַּעַת כְּמָה רִאשׁוֹנִים עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן (של״א) [ש״ל] (בי״ה ל״ד ד״ה כל שלשים)]. נַחֲזֹר לְעִנְיָנֵנוּ דְּמוּכָח מִדְּבָרָיו דְּפוֹסְקִים שֶׁהַבַּאתִי לְמַעְלָה הֵיינוּ רַשַׁ״י וְרַבֵּנוּ חַם וְר״י וְתוֹסְפוֹת יְשָׁנִים דְּיוֹמָא וְתוֹסְפוֹת פֶּרֶק מְפַנִּין וּמַאירִי שָׁם וְרַשְׁבָּ״א בְּתִשׁוּבָה וְהָאוֹר זָרוּעַ בְּשֵׁם הָרַב רַבִּי אֶלְיֶעְזֶר דְּכָל הֵיכָא דְּאֵינוֹ מְסָכָּן לְדָבָר זֶה אֵין מְחַלְּלִים, וְכֵן הוּא מַשְׁמָעוּת הָרַ״ן שֶׁהִתְּחִיל כְּפֵרוּשׁ רַשַׁ״י בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת וְגַם מִמַּה שֶּׁכָּתַב בְּפֶרֶק שְׁמוֹנָה שְׁרָצִים בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל (שָׁמָּא יַבְרִיא) [תְּנַן] וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה, וְגַם דַּעַת הָרַמְבַּ״ן לְפִי מַה שֶּׁצִּדַּדְנוּ מִשְׁמַע גַּם כֵּן דִּסְבִירָא לֵיהּ הָכִי, וְדִבְרֵי רַבֵּנוּ גֵּרְשׁוֹם אֵינוֹ מְבֹאָר בְּהָרֵיא שֶׁחוֹלֵק עַל זֶה וְכַנַּ״ל, וְלֹא נִשְׁאַר לָנוּ לְהָקֵל כִּי אִם דַּעַת הַמְּגִיד וּמִשְׁמָעוּת הַתַּשְׁבַּ״ץ וּמִשְׁמָעוּת הַמַּאירִי דְּיוֹמָא [וְאַף שֶׁמַּכְרִחִין אָנוּ לְחַלֵּק לִדְבָרָיו שֶׁלֹּא יִסְתֹּר אֶת עַצְמוֹ וְכַנַּ״ל], **אִם כֵּן בְּוַדַּאי הָיָה מְהַנְּכוֹן לְהַחְמִיר בְּאִסּוּרֵי תּוֹרָה, וּבִפְרָט שֶׁהוּא שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם סַכָּנָה. וְגַם בְּרַכֵּנִי״ט סִימָן ק״ד כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, יֵשׁ אוֹמְרִים דְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּמַסֶּכֶת דְּוֹחָה שַׁבָּת הַיְינוּ דְּבָרִים שֶׁאִם לֹא יַעֲשֶׂה אוֹתָן יָבֹא לִידֵי קִלְקוּל גָּדוֹל, אֲבָל בְּדְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם צֹרֶךְ הַרְבֵּה אֵין מְחַלְּלִים אֶת הַשַּׁבָּת, וְיֵשׁ מַתִּירִים, וְנִרְאִים דִּבְרֵי הָאוֹסְרִים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.** אֲכָל בְּרִבְדֵּי״ז חֵלֶק ד׳ סִימָן ק״ל כָּתַב שֶׁנִּשְׁאַל עַל זֶה, וְהִשִּׁיב בְּקִצְרָה שֵׁשׁ דַּעוֹת בָּזֶה וְדַעְתּוֹ לְהָקֵל כְּדַעַת הַמַּתִּירִים וְלֹא הֵבִיא רְאָיָה עַל זֶה וְרַק בִּסְקִרָה בָּעָלְמָא, עַיֵּן שָׁם. **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי הָעִקָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ וְכִמוֹ שֶׁהִכְרִיעַ הָרַקֲנָטִ״י. וְדַע עוֹד דְּאַפִּלּוּ לְפִי דַּעַת הָאוֹסְרִים הֲנַ״ל הַיְינוּ דְּוַקָא שֶׁלֹּא יִכְבַּד שְׁכִירוּת לָנוּ שֶׁלֹּא יִכְבַּד חָלְיוֹ עַל יְדֵי מְנִיעַת דָּבָר זֶה, אֲבָל בְּדָבָר שֵׁשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁעַל יְדֵי מְנִיעַת דָּבָר זֶה יִתְלַשׁ חָלְיוֹ וְיִכְבַּד חָלְיוֹ מֵחֲלִין עָלָיו הַשַּׁבָּת,** וְכֵיוָן שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ תָּם לְגַבֵּי יוֹם הַכִּפּוּרִים וְכַנַּ״ל וְכֵן נִפְסַק לְקַמָּן בְּרִישׁ סִימָן תרי״ח. **וּלְפִי דִּבְרֵי הַמַּאירִי הַנַּ״ל בְּיוֹמָא מִשְׁמַע שֶׁאִם עַל יְדֵי פְּעֻלַּת הַחוֹלִי הַזֶּה יִתְחַזְּקוּ אֵיבָרָיו גַּם כֵּן אֵין לִמְנֹעַ דָּבָר זֶה מֵאֹתוֹ כֵּיוָן שֶׁהוּא חוֹלֶה שֵׁשׁ בּוֹ סַכָּנָה:**

* שֶׁמַּמְתִּין וְכוּ׳. **וְהֵיכִי דְּגוֹנֵחַ מִלִּבּוֹ שֶׁהוּא מְסֻכָּן, וְהָרוֹפְאִים אָמְרוּ שֶׁרְפוּאָתוֹ הִיא שִׁישָּׁה חֶלֶק בְּכָל יוֹם, אָסוּר לְחַלֵּל שַׁבָּת בְּאִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא בְּשְׁבִיל זֶה וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ל״ג, דְּנִהְיֶה דְּמֻסְכָּן הוּא אִם לֹא יִשְׁתֶּה לְעוֹלָם, אָמְנָם עַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ מְסֻכָּן בְּשְׁבִיל פַּעַם אַחַת.** [רַשְׁבָּ״א (חי׳ הרמב״ן) כְּתוּבוֹת (ס״א) [ס׳] (ע״א ד״ה ור״ת), רַמְבַּ״ן שַׁבָּת פֶּרֶק חֲבִית, וּבְמִלְחֲמוֹת שָׁם (סא. ד״ה אמר, ע״ש)]:

ז * מֵחֲמַת בַּרְזֶל. עַיֵּן תְּבוּאוֹת שׁוּר הִלְכוֹת טְרֵפוֹת סִימָן מ״ד (סק״ד) שֶׁמִּסְתַּפֵּק אִי מִירֵי בְּהַבְּאָה בְּכֹחַ אוֹ אֲפִלּוּ חְתוּךְ בְּנַחַת נַמִּי הָוֵי מְסֻכָּן, עַיֵּן שָׁם [הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו]:

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (יז) חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

א) וַאֲפִלּוּ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן: **ט** ᶻ הַחוֹשֵׁשׁ (כב) בְּעֵינָיו אוֹ בְּעֵינוֹ וְיֵשׁ בּוֹ צִיר, אוֹ שֶׁהָיוּ שׁוֹתְתוֹת מִמֶּנּוּ דְּמָעוֹת מֵחֲמַת הַכָּאֵב, אוֹ שֶׁהָיָה שׁוֹתֶת דָּם, אוֹ שֶׁהָיָה בּוֹ (כג) רִירָא וּתְחֹלַת אוֹכְלָא (פְּרוּשׁ (כד) תְּחֹלַת חֹלִי), מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת: י ᵏכָּל חֹלִי (כה) שֶׁהָרוֹפְאִים אוֹמְרִים שֶׁהוּא סַכָּנָה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עַל הַבֶּשֶׂר מִבַּחוּץ מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. * וְאִם רוֹפֵא אֶחָד אוֹמֵר צָרִיךְ * וְרוֹפֵא אֶחָד אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיךְ (כו) מְחַלְּלִין, * ˡוְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (ד) (כז) שֶׁאֵין צָרִיךְ מֻמְחֶה, (כח) דְּכָל בְּנֵי אָדָם חֲשׁוּבִים מֻמְחִין קְצָת, וְסֵפֶק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים (כט) דַּוְקָא יִשְׂרְאֵלִים, (ל) אֲבָל סְתָם אֵינָם יְהוּדִים שֶׁאֵינָן רוֹפְאִין לֹא מַחֲזִקִינָן אוֹתָם כְּבַקִּיאִים (איסור והיתר הארוך (כנ"ל נט דין ז)). מִי שֶׁרוֹצִים לְאָנְסוֹ שֶׁיַּעֲבֹר עֲבֵרָה גְּדוֹלָה, (לא) אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו הַשַּׁבָּת כְּדֵי לְהַצִּילוֹ (עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש"ו (ס"ד)) (בית יוסף (ס" שו ד"ה ונ"ל)) בשם הרשב"א (בתשובה מ"ו סי' רמז):

**יא** ᵐחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, שֶׁאָמְדוּהוּ בְּיוֹם שַׁבָּת שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ רְפוּאָה יְדוּעָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מְלָאכֶת חִלּוּל שַׁבָּת שְׁמוֹנָה יָמִים, (לב) אֵין אוֹמְרִים נַמְתִּין עַד הַלַּיְלָה וְנִמְצָא שֶׁלֹּא לְחַלֵּל עָלָיו אֶלָּא שַׁבָּת אַחַת, אֶלָּא יַעֲשׂוּ מִיָּד אַף עַל פִּי שֶׁמְּחַלְּלִין עָלָיו שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת. וּלְכַבּוֹת הַנֵּר בְּשַׁבָּת שִׁיֵּשׁ עַיִן לְעֵיל סִימָן רע"ח (ס"ק): **יב** ᵗכְּשֶׁמְּחַלְּלִין עָלָיו שַׁבָּת עַל חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, מְשְׁתַּדְּלִין (לג) שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, וּקְטַנִּים, וְנָשִׁים, (לד) אֶלָּא עַל יְדֵי יִשְׂרְאֵלִים גְּדוֹלִים ᵘוּבְנֵי דַעַת. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִם אָפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בְּלֹא דְחוּי (לה) וּבְלֹא אִחוּר עַל יְדֵי שִׁנּוּי, עוֹשֶׂה עַל יְדֵי שִׁנּוּי, וְאִם אָפְשָׁר לַעֲשׂוֹת (לו) עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי בְּלֹא אִחוּר כְּלָל, עוֹשִׂין עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי (אור זרוע (מ"כ סי' נח)), (ה) (לז) וְכֵן נוֹהֲגִים. אֲבָל בְּמָקוֹם דְּיֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁיִּתְעַצֵּל הָאֵינוֹ יְהוּדִי, אֵין לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי (תוספות (יומא פד: ד"ה אלמא)

## בְּאוּר הַלָּכָה

* וְאִם רוֹפֵא אֶחָד. וְהִסְכִּימוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים [הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סי' תריח סק"ד) בְּשֵׁם הַבֵּ"ח (שם ס"ו) וְאֶלְיָה רַבָּה (שם סק"ו), עַיֵּן שָׁם] דְּהֵיְינוּ דַּוְקָא אִם שְׁנֵיהֶם שָׁוִים, אֲבָל אִם אֶחָד מֵהֶם מֻפְלָג בְּחָכְמָה שׁוֹמְעִין לְדַבְרָיו בֵּין לְהָקֵל בֵּין לְהַחְמִיר, דְּכֵינָן דְּבִמְנִינָם שָׁוִים הֵם, אִזְלִינַן בָּתַר רֹב חָכְמָה:

* וְרוֹפֵא אֶחָד אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיךְ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כה) שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַרַדְבַּ"ז חֵלֶק ד' סִימָן ס"ו. שֶׁאִם חוֹלֶה אוֹמֵר צָרִיךְ אֲנִי לִתְרוּפָה פְּלוֹנִית וְרוֹפֵא אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיךְ שׁוֹמְעִין לְחוֹלֶה, כְּמוֹ דְּאָמְרִינַן לְעֵנְיַן תַּעֲנִית יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְלַעֲנִיַּית דַּעְתִּי אֵין הַדְּבָרִים אֲמוּרִים אֶלָּא כְּשֶׁאוֹמֵר מַרְגִּישׁ אֲנִי חֻלְשָׁא בְּאֵבֶר פְּלוֹנִי עַל כֵּן יַעֲשׂוּ לִי תְּרוּפָה פְּלוֹנִית שֶׁמּוֹעֶלֶת לְחֻלְשָׁא זוֹ וּבָזֶה וַדַּאי שׁוֹמְעִין לוֹ דְּלֵיכָּא לְמֵימַר שֶׁיֵּיקָא בְּכָל מִילֵּי, וְאֶפְלוּ רוֹפֵא אוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ שׁוּם תְּרוּפָה אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, אֲבָל אִם הַמַּחֲלָה יְדוּעָה וְהַחוֹלֶה אוֹמֵר שֶׁתְּרוּפָה זוֹ מוֹעֶלֶת לְמַחֲלָה זוֹ וְהָרוֹפֵא אוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ מוֹעִיל, בָּזֶה אֵין סְבָרָא לִשְׁמֹעַ לְחוֹלֶה לְחַלֵּל שַׁבָּת בְּחִנָּם [וּמִכָּל מָקוֹם אִפְשָׁר לוֹמַר דְּהֵיכִי דְּאוֹמֵר הַחוֹלֶה דְּיָדוּעַ לוֹ שֶׁטָּבַע גּוּפוֹ לְהִתְרַפֵּא מִמַּחֲלָה זוֹ כְּשֶׁנִּטַּל רְפוּאָה זוֹ אִפְשָׁר דְּשׁוֹמְעִין לוֹ, דְּגַם בָּזֶה שִׁכְיוֹת קְצָת לוֹמַר דְּאָדָם בְּקִי בְּגוּפוֹ יוֹתֵר מִמְּאָה רוֹפְאִים]. אִם לֹא דְּאִיכָּא חֶשֶׁשׁ שֶׁמָּא תִּשְׁרַף דַּעְתּוֹ עָלָיו אִם יִרְאֶה שֶׁאֵינָם עוֹשִׂים כִּדְבָרָיו. וְהָא דְּאָמְרִינַן גַּבֵּי חַיָּה דַּעַד שִׁבְעָה מְחַלְּלִין כְּשֶׁאָמְרָה צְרִיכָה, וּמִבֹּאר בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א (קכט. ד"ה אמר ליה) דְּאֶפְלוּ רוֹפֵא אָמַר אֵינָהּ צְרִיכָה שׁוֹמְעִין לָהּ, מְיִירֵי גַּם כֵּן בְּאֹפֶן זֶה שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת שֶׁצְּרִיכָה חֲמִין לְשִׁתּוֹת אוֹ לְרַחְצָה שֶׁמַּרְגֶּשֶׁת חוּלְשָׁא בְּאֵבְרֶיהָ וְכַדּוֹמֶה, וְרוֹפֵא אוֹמֵר שֶׁלְּפִי חֹזֶק גּוּפָהּ אֵינָהּ צְרִיכָה, עַל כֵּן אֵין שׁוֹמְעִין לְדִבְרֵיהֶן דְּלֵב יוֹדֵעַ וְכוּ'. אֲבָל כְּשֶׁהִיא מְחֻלֶּקֶת לְאֵיזֶה תְּרוּפָה תּוֹעִיל, אֵין סְבָרָא לִשְׁמֹעַ לָהּ [וְעַיֵּן בְּשֻׁלְחָנֵי הַגְּבוֹרִים פֶּרֶק מְפַנִּין (שבת נא:) דְּבּוּר הַמַּתְחִיל הַשְּׁאֵלוֹת וּדְרוֹשׁ], וְכֵן מַשְׁמַע בְּתִשְׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א חֵלֶק ד' סִימָן רפ"ד כְּדִבְרֵינוּ:

* וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאֵין צָרִיךְ מֻמְחֶה. דַּיִן זֶה הוּבָא בְּשׁוּלְחָן עָרוּךְ. וְהִנֵּה מַרְדְּכַי מַשְׁמַע דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ כֵּן, דְּזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּפֶרֶק ב' מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"א) לְפִיכָךְ חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה עוֹשִׂין וְכוּ' עַל פִּי רוֹפֵא אֶחָד שֶׁהוּא מֻמְחֶה, וְכֵן בְּרַ"ן שֶׁלְּהֵי יוֹמָא (ד: ד"ה ומדקתני) לְעֵנְיַן מַאֲכָלִין אוֹתוֹ עַל פִּי בְּקִיאִין, מַשְׁמַע גַּם כֵּן לְכָאוֹרָה דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ כֵּן, עַיֵּן שָׁם. אַךְ מִשּׁוּם דְּהוּא סַכָּנַת נְפָשׁוֹת חֶשֶׁשׁ הַמְחַבֵּר לְדַעָה זוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּירַשְׁנוּ, וְעַל כֵּן נִרְאֶה [ג] דְּאִם אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי יַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, דְּבְלֹא הָכִי יֵשׁ דֵּעוֹת דַּאַף אִם רוֹפֵא מֻמְחֶה אָנָּה לְחַלֵּל וְהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי דְּיֵעָשֶׂה עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף י"ב:

## בֵּאוּר הֵיטֵב

לְזֶרֶק תּוֹךְ הַנָּהָר מֵאֲחוֹרָיו וְהָיָה קָמִיעָא מֻמְחֶה, וְנִשְׁלַם הַזְּמַן בְּשַׁבָּת, יָכוֹל לְזָרְקָהּ כֵּינָן דְּהַנָּהָר הוּא כַּרְמְלִית, שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן ג', עַיֵּן שָׁם: י (ז) שֶׁאֵין צָרִיךְ. וְעַל כָּל פָּנִים אִינוֹ נֶאֱמָן לְהַכְחִישׁ הַמֻּמְחֶה אֶפְלוּ לְהָקֵל, מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) עַיֵּן שָׁם: **יב** (ה) וְכֵן נוֹהֲגִים. וְטַ"ז (סק"ה) חוֹלֵק עַל זֶה, וְכָתַב דְּיֵשׁ חֶשֶׁשׁ שֶׁמָּא אַתָּה מַכְשִׁיל לְעָתִיד, בְּאֹם שֶׁיִּרְאוּ עֲכָשָׁו שֶׁאֵין עוֹשִׂין רַק עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, יִסְבְּרוּ

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהוּא רַק מֵחוֹשׁ בְּעָלְמָא, אָסוּר [הַגְּרַ"א]: **ט** (כב) **בְּעֵינָיו וְכוּ'.** וְאַף עַל גַּב דְּמִשּׁוּם סַכָּנַת אֵבֶר אֵין מְחַלְּלִין בְּאִסּוּר דְּאוֹרָיְתָא לְכָלֵי עָלְמָא וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף י"ז, עַיֵּן שָׁאנִי, דִּשְׁוּרְיָקֵי דְּעֵינָא בִּלְבָּא תַּלְיָא, וְאֵיכָא סַכָּנַת נָפָשׁ [גְּמָרָא (ע"ז כח:)]: (כג) **רִירָא.** בַּגְּמָרָא (שם) מַשְׁמַע דְּהוּא הַדִּין קִיְדְּחָא, וְכֵן אִיתָא בְּרַמְבַּ"ם (פ"ב ה"ד) וְכָל בּוֹ (סי' לא) [הַגְּרַ"א]: (כד) **תְּחֹלַת חֹלִי.** (יג) וְכֵן בְּאָמְצַע הַמַּחֲלָה, אֲבָל בְּסוֹף חֹלִי שֶׁכְּבָר תָּשׁ מַחֲלָתוֹ [ג]לֵיכָּא סַכָּנָתָא עַל יְדֵי סִימָנִים הַלָּלוּ; וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת רְפוּאָה (יד) כְּדֵי לְהַגְבִּיר אוֹר עֵינָיו דִּבְוַדַּאי אֵין מְחַלְּלִין מִשּׁוּם זֶה: י (כה) **שֶׁהָרוֹפְאִים וְכוּ'.** אֶפְלוּ אֵינוֹ יְהוּדִי, כֵּיוָן שֶׁרוֹפֵא (טו) אֶמֶן הוּא. וְכָתַב הָרַדְבַּ"ז חֵלֶק ד' סִימָן ס"ו אִם הַחוֹלֶה אוֹמֵר צָרִיךְ אֲנִי לִתְרוּפָה פְּלוֹנִית וְהָרוֹפֵא אוֹמֵר אֵין צָרִיךְ שׁוֹמְעִין לַחוֹלֶה, אִם לֹא שֶׁרוֹפֵא אוֹמֵר שֶׁאוֹתָהּ תְּרוּפָה תַּזִּיקֵהוּ אֲזַי שׁוֹמְעִין לָרוֹפֵא. וַעֲיַין בְּאוּר הֲלָכָה (ד"ה ורופא) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: (כו) **מְחַלְּלִין.** דְּסֵפֵק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל: (כז) **שֶׁאֵין צָרִיךְ מֻמְחֶה.** וּמִכָּל מָקוֹם דַּוְקָא כְּשֶׁיֹּאמַר שֶׁמַּכִּיר בְּאוֹתוֹ חֹלִי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תרי"ח (ס"ו), וְגַם אֵינוֹ נֶאֱמָן לְהַכְחִישׁ הַמֻּמְחֶה אֶפְלוּ לְהָקֵל [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז)]: (כח) **דְּכָל בְּנֵי אָדָם וְכוּ'.** הַיְנוּ אֲפִלּוּ לְמָכָּה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל חָלָל, וּמִכָּל מָקוֹם אִם אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי טוֹב יוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ויש): (כט) **דַּוְקָא יִשְׂרְאֵלִים.** הֵיכָן שֶׁהוּא מְצֻוֶּה עַל שַׁבָּת וְאוֹמֵר לְחַלְּלוּ, וַדַּאי סוֹמֵךְ עַל הַמַּחֲאָתוֹ: (ל) **אֲבָל סְתָם וְכוּ'.** וְכֵן עִקַּר [אֶלְיָה רַבָּה (שם)]: (לא) **אֵין מְחַלְּלִין וְכוּ'.** דְּאֵין אוֹמְרִים לוֹ לְאָדָם חֲטָא בְּשַׁבִּיל שֶׁיִּזְכֶּה חֲבֵרוֹ, אַף אִם הַכְּפִיָּה הָיָה בְּאֶחָד מִשִּׁשָּׁה עֲבֵרוֹת, עֲבוֹדָה זָרָה וּגְלוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים, וְהוּא מְשַׁעֵר שֶׁהַנֶּאֱנָס יִמְסֹר עַצְמוֹ לְמִיתָה בְּשַׁבִּיל זֶה, אֶפְשָׁר דְּצָרִיךְ לְחַלֵּל כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבֹא לָזֶה: **יא** (לב) **אֵין אוֹמְרִים נַמְתִּין.** וְאֵין סְתִירָה מִזֶּה לְהָא דְּסוֹף סָעִיף ד', דְּהָתָם הָלָא מַיְרֵי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמַכִּיר שֶׁעַל יְדֵי הַמְתָּנָתוֹ עַד הָעֶרֶב לֹא יַגִּיעַ שׁוּם רֵיעוּתָא לְהַחוֹלֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא: **יב** (לג) **שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת וְכוּ'.** הַטַּעַם כָּתַב הָרַא"שׁ (יומא פ"ח סי' יד) מִשּׁוּם דְּזִילְתָנֵיהוּ וְאָתֵי גַּם כֵּן לְאַהֲדוּרֵי בַּתְרֵיהוּ, וּמִתּוֹךְ כָּךְ יָבֹא לִידֵי סַכָּנָה, וְטַעַם זֶה שַׁיָּךְ גַּבֵּי קְטַנִּים וְאֵינָם יְהוּדִים, וְאָצֶל נָשִׁים אֵיכָא טַעַם אַחֵר שֶׁמָּא יֹאמְרוּ שֶׁלֹּא נִתַּן שַׁבָּת לְדָחוֹת אַף בְּפִקּוּחַ נֶפֶשׁ וּלְכָךְ מוֹסְרִין אוֹתָהּ לָהֶם, וְיִתְעַצְּלוּ בַּדָּבָר וּמִתּוֹךְ כָּךְ יָבֹא לִידֵי סַכָּנָה, אוֹ שֶׁמָּא יִקְלוּ הַנָּשִׁים בַּדָּבָר וְיִבְוֹאוּ לְחַלֵּל שַׁבָּת בְּמָקוֹם אַחֵר [רַמְבַּ"ם (פ"ב ה"ג)]: (לד) **אֶלָּא עַל יְדֵי וְכוּ'.** וּכְשֶׁיֵּשׁ שָׁם בְּמַעֲמָד זֶה חֲכָמִים, מִצְוָה לְכַתְּחִלָּה לַעֲשׂוֹת חִלּוּל זֶה עַל יְדֵיהֶם [ר"מ בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה פֶּרֶק מְפַנִּין (פי"ח מ"ג) וְרִיאַ"ז (יומא ד: אות ב) וְתַשְׁבַּ"ץ חֵלֶק א' סִימָן (נ"ח) [נ"ד]]. וְדַע דְּכָל סָעִיף זֶה מְיֵרֵי שֶׁכֻּלָּם עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד, אֲבָל אִי לֵיכָּא שָׁם אֲנָשִׁים וְיֵשׁ נָשִׁים שָׁם, בְּוַדַּאי אֵין לָהֶם לְהַמְתִּין וְהֵם זְרִיזוֹת וְנִשְׁקָרוֹת [תַּשְׁבַּ"ץ (שם) וְרִיאַ"ז (שלהג"ג שבת מ. אות ב)]: (לה) **וּבְלֹא אִחוּר עַל יְדֵי שִׁנּוּי.** דְּכָל כַּמָּה דְּנוֹכַל לַעֲשׂוֹת בְּהֶתֵּר לֹא שָׁבְקִי הֶתֵּרָא וְנַעֲשֶׂה בְּאִסּוּר. וְנִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין אִם עַל יְדֵי הַשִּׁנּוּי מִתְאַחֵר הַדָּבָר מְעַט רַק דְּאֵין הַחִלּוּי בְּהוֹל, נְמִי מִתְאַחֲרִים מְעַט כְּדֵי לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי שִׁנּוּי דְּאֵינוֹ אֶלָּא אִסּוּר דְּרַבָּנָן: (לו) **עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי.** וְהוּא הַדִּין עַל יְדֵי קְטַנִּים: (לז) **וְכֵן נוֹהֲגִים.** וְהַטַּ"ז (סק"ה) כָּתַב

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

**ט** (יג) מֵאִירִי (חידושים) בֵּיצָה כ"ב (ע"א ד"ה מהו ע"ש): (יד) רַשַׁ"י (ע"ז כח: ד"ה ופצוחין): י (טו) אָסוּר וְהַתּוֹר (כלל נט דין ז):

---

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** בשו"ע הרב (ס"ח בסוגריים) כתב שאם אין בו חשש סכנה מותר לו להצטנן במים מפני שנראה כמיקר ולא כמתכוין לרפואה. **ב]** בשו"ע הרב (ס"ט) כתב שבכה"ג אין עושין אפילו ע"י נכרי אלא דבר שהוא משום שבות, כגון לכחול בסמנים השחוקים מאתמול. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"י) כתב כדברי השו"ע שאפילו אין שם רופא מומחה אלא שאחד אומר שהוא מכיר בחולי זה ונראה לו שהוא צריך חילול מחללין על פיו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah